

8 (בג) לו ראשה. ותלד לו. מיומר, מכאן למדו חז"ל ככ"ד דק"ט לעולם ידבק אדם בטובים, ומלו הנבל בין בני משה לבני אהרן משום משפחות הנשים, והיינו דיוק המקרא לו לאשה כראוי לו, ומלד לו ג"כ הכי דודאי גם וזומו גרם לכך, וכמפורש לשון שאלמות דר"א פ' זו ע"י המאמר דמסייע וזומא דמשפחה לאצא ומשפחה דלימא ונסיק ורעא מהונגא: (בה) לקח 10. זה הלשון משונה מלשון המקרא כי וסיג, וגם לו חדא מיותר, וצא ללמדנו שאע"ג דנת פוטילא לא היסא מיוחסת יותר מלפורה אשת משה, ומכ"מ וזמא להוליד אה פינחס, והיינו משום שהיסא לעזר גדול להליכות עולמו של אלעזר, והפי' לקח לו, הוא כמש"כ בסי' בראשית ע"ד י"ט שהוא לעזר חייו, וכשציל שראה אלעזר שמסייעו הרצה להיות איש המעלה, לא דקדק על היסא, והיסא משום זה ראויה לו לאשה וזמא כשציל זה להוליד לו כראוי לו, דהני נשך במאי וזין בלמנוי גברי, משא"כ לפורה אע"ג שהיסא דקניס, אבל לא הוסיף לגדולה משה כלל.

9 "שכינה ביניהם" ח"ל אומרים: "איש ואשה זכו - שכינה ביניהם" ודבריהם צריכים ביאור: אנתו רגילים לומר ששכינה שורה בבית המקדש, ששכינה שורה על כלל ישראל, כמו שכתוב: "ושכנתי בתוך בני ישראל", אך מהו המובן של היות השכינה שורה בין האיש לאישה? מה לשכינה, השייכת לדברים גדולים ונשגבים, ולמציאות החיים הפשוטה שבין איש לאישה? עוד יש להבין, מה כוונת ח"ל באמרם ששכינה שורה בין האיש לאישה? לכאורה צריך היה לומר שהשכינה שורה בתוך חיייהם של האיש והאישה, זכו - שכינה בתוכם?

10 ביאור הדברים בעזרת ד' הוא כך: אומר הרב זצ"ל, שאזר השכינה הוא כנסת ישראל, האידיאל הישראלי השורה באומה כולה, העושה אותה לחסיבה אחת בכל דורותיה. האמת האלוקית, האידיאל האלוקי העומד ביסוד העולם, שמתוכו נבא העולם, מתגלה ומופיע בעולם בכלל ישראל. השכינה היא אותה מהות כללית, כוח חיים אחדותי, נשמה כללית, השוכנת בכלל ישראל כתוכנת חיים, ככישרון אלוקי. השראת השכינה משמעותה, הופעתה בפועל של אותה נשמה כללית, במציאות החיים הממשית של האומה; הופעת כל כוחות החיים, כל פרטי החיים, השאיפות והרצונות כולם, כמבטאים בפועל את אותה אמת אלוקית, אחדותית, טהורה ואצילית השוכנת באומה.

11 ח"ל מלמדים אותנו שהשכינה, אותו אידיאל אלוקי, אותה נשמה כללית חיה השורה ושוכנת באומה כולה - מופיעה ומתגלה, באופן תמציתי ומרוכז ביצירה המיוחדת של איש ואישה. משמעות הדברים היא, שהקשר בין האיש לבין האישה,

היכולת שלהם להתאחד אינה מתחילה מהם, מהתאמה חיצונית הקיימת ביניהם, אלא היא נובעת ממהותם ומנשמתם האלוקית והאחדותית של המציאות החיה בקרבם והדוחפת אותם להתאחד זה עם זה. "שכינה ביניהם" - השכינה היא המחברת ביניהם, אותה תכונה אחדותית שהאיש והאישה נשאים בתוכה, היא אשר דוחפת אותם להתאחד והיא זו שמביאה אותם להתחתן. ללא אחדות פנימית זו לא היה נוצר קשר אמיתי ואהבה אמיתית בין האיש לאישה.

10 בחר הקב"ה ליצור בעולם שלנו יצירה מיוחדת - איש ואישה, שבה יופיע האידיאל האלוקי העומד ביסוד החיים כולם, בצורה מרוכזת ותמציתית. מתוך האידיאל האלוקי, הנה, מופיעים בלב האיש והאישה שאיפת ההתאחדות ורגש האהבה; נולדים הדרך והרצון העז להתקשר, להתאחד ולבנות בניין חיים משותף.

15 אשורינו שבתוכנו חי וקיים כוח כל כך עדין וכל כך נלא המחבר בין שני אנשים, כוח האהבה, שהוא כל כולו ביטוי לאידיאל האלוקי, לאמת האידיאלית והטהורה העומדת ביסוד חיינו, ואשרי האיש והאישה שיכולים להוציא את הכוח הטהור, העדין והאצילי הזה מן הכוח אל הפועל בחיים ממש.

24 כמו שאמר בגמרא, טוטה ב ע"א: "ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת: בת פלוני לפלוני."

שכינה ביניהם

לימוד משותף

הנקודה הזאת מופיעה פעמים רבות כשבני הזוג למדים יחד ב"חברותא". לפעמים הלימוד יחד עלול ליצור מתח בין האיש לאישה, שהרי הבעל למד את הדברים לפני סגנון הלימוד שלו, דיוק בכל מילה ובכל משפט וכדו', ואילו האישה פעמים רבות לומדת בסגנון אחר. עלול להיווצר מצב, שתוך כדי הלימוד הבעל יזלזל באישו מתוך הרגשה שהיא לומדת בצורה לא כל כך רצינית, והאישה מצדה יכולה להרגיש שבעלה מתפלפל בכל מיני פלפולים, ואת התוכן עצמו הוא לא באמת מבין.

על הבעל לדעת שכאשר הוא לומד תורה עם אשתו - הוא לומד את התורה של אשתו. עכשיו זו לא חברותא בישיבה, אין בהכרח צורך לפלפל ולדקדק בכל דבר ודבר. על הבעל להקשיב, להבין מה האישה אומרת, לא מה הרמזים אומר ולא מה הרב קוק אומר. כעשירי היא חשובה, חשוב מה היא אומרת, עליו להקשיב לכל מילה שלה בצימאון. למה? כי אשתו אמרה את הדברים, ואם היא אמרה, זו כבר סיבה שזה יהיה חשוב לו. הדבר נכון גם ביחס לאישה: כשהיא לומדת עם בעלה היא לומדת את התורה שלו, ואם הוא אומר משתו - הרי שזאת האמת שלו, וזו כבר סיבה שהדברים יהיו חשובים בעיניה, שהיא תרצה להקשיב לדבריו.

מתוך גישה כזאת אף אחד מבני הזוג אינו 'חונק' משום שלכל אחד מותר להגיד את שלו בחופשיות, והאמירה שלו לא גורמת לזלזול. כל אחד מהם שמדבר לא עושה זאת מתוך הרגשה שהוא חייב למצוא חן בעיני בן הזוג, והוא ירע שיקשיבו לו וישריבו וינקלו באהבה; וכן כל אחד ירע לשמוע, לקבל ולהבין את בן הזוג, וגם לשמוע בדבריו.

23 אורות, אורות ישראל א ח, עמ' קפ. ימין בשחית הרב נבי יהודה על ספר אורות, עמ' 196-204, בביאור פסקה זו.

20 שכינה ביניהם

מובן שלא. אין הכרח שיהיו חילוקי דעות ומחלוקות, אבל אם הם קיימים אין זה פוגם בעצם הקשר, אלא על אף חילוקי הדעות צריכה להיות קיימת השמחה על עצם הקשר, על עצם השייכות, על עצם הבניין שבונים יחד.

אם יש חילוקי דעות אפשר לברר את הדברים, ופעמים רבות כשיש רצון וכוונת לשמוע ניתן להגיע גם להסכמה ולהבנה של זה את זה, אבל גם אם לא מצליחים להגיע להסכמה - לא אירע דבר אדרבה, אפשר לצלל את המצב למנוף חיובי, כתוספת אנרגיה לבניין האחדות. כך בונים עוד יותר את המבנה שגם אם אין הסכמה ממשיתים הלאה; כך בונים רובו עמוק יותר ומחזקים את הקשר ואת הרצון לשמוע את מה שכן הזוג אומר, גם כשאין הסכמה על עצם הדברים. דווקא על ידי אי-ההסכמה באה לידי ביטוי העובדה שההקשבה אל בן הזוג איננה בגלל שהוא חושב כמוני, אלא בגלל שהוא חשוב, ומעניין אותי מה הוא אומר. גם אם נדמה שהוא אומר דברים שאינם נכונים, אז מה? גם דברים לא נכונים טוב לשמוע. למה זה טוב? כי הוא אומר.

אם כן, חילוקי הדעות אינם פוגעים באחדות אלא להיפך, הם יכולים ליצור הקשבה אמיתית ועמוקה יותר, ולהוות 'מנוף חיובי' לבניין האחדות הפנימית שבין בני הזוג.

10 ישנם מקרים, שבהם בני הזוג אינם מגיעים להסכמה בנושא מסוים, ישנם חילוקי דעות וחילוקי גישות, ולפעמים יש גם 'משברים', אבל צריך לדעת שאין הכרח להגיע להסכמה בכל דבר, ולפעמים גם לא ניתן להגיע להסכמה.

הרי זה עצמו הדבר שאותו אנו מבררים ביחס לקשר שבין האיש לאישה: כאמור, בצדדים החיצוניים, האיש והאישה שונים מאוד זה מזה, ופלא הוא שהם מסוגלים לבנות בית זה עם זה! ובכל זאת, למרות השוני ביניהם הם נדחפים לחיות יחד, כיוון שיסוד הקשר ביניהם איננו מתחיל מהתאמה החיצונית אלא מאותה תכונה אחדותית-אלוקית המוטבעת בהם, שהיא הדוחפת אותם להתקשר זה עם זה.

הדברים נכונים גם ביחס לחילוקי דעות ומחלוקות בין בני הזוג. מובן מאוד שמצד ההבדלים הגדולים שביניהם יכולים להיות בין בני הזוג חילוקי דעות, ובכל זאת הקשר והאהבה ביניהם אינם פוחתים, כי הם אינם מתחילים מההסכמה החיצונית, אלא מאותה תכונה אחדותית העומדת ביסוד חיייהם.

האם ניתן לבנות ולהוציא אל הפועל את תכונת האחדות, את הקשר האידיאלי, האצילי והעדין שבין האיש לאישה רק מתוך הסכמה? האם הקשר העמוק הזה שבין האיש לאישה תלוי בתנאי כלשהו? וכי הוא תלוי בהסכמה על כל דבר ודבר?

שכינה ביניהם

שכינה ביניהם

14 מלא גדול קיים בחיינו, והוא שיסוד החיים - האחדות האלוקית-האידיאלית, היא יסוד הקשר הפנימי שבין איש לאישה. מתוך כך, כל מציאות חיייהם יכולה להיות הבעה של אידיאל אלוקי טהור, אצילי וקדוש - "שכינה ביניהם".

זהו חידוש גדול, שאינו נמצא בשום מקום אחר בבריאה וזלת באיש ואישה, שממקור השראת השכינה האלוקית המופיעה על עם ישראל, נמשכת השראת השכינה על בניין הבית הפרטי, על הקשר והאהבה שבין איש לאישה, והיא נותנת ערך אידיאלי, מרומם, קדוש וטהור לכל חיינו. ממקור תורת אלקים חיים, כל מציאות החיים בבית, הפשוטה והנורמלית, ובתוכה גם הטיפול בילדים וניהולם, מקבלת ערך חדש, בהיותה נובעת ומהווה ביטוי חי לחיים האלוקיים שבקרבנו.

בדוד המיוחד שלנו, כשהולך חוזר ומופיע בנו כוח החיים הטהור והאידיאלי, ואנו חוזרים לארץ ישראל, ארץ החיים. הולכת ומתבררת אמת גדולה ופנימית זו קמעא קמעא.

שזכה בעזרת ד' לבניין גדול של תורה, ולהופעתה של השכינה, שתופיע עלינו בבניין בניין חיינו הכלליים והפרטיים בכל מילואם, היקפם ועזו גבורתם, ובכל קדושתם וטהרתם.

13 הקשבה של האיש והאישה זה לזה, השתופות והעידוד, בונים לאט לאט את הקשר העמוק, האחדותי, האידיאלי בין בני הזוג. מתוך האמונה וההכרה באחדות האלוקית, בהשראת השכינה השרויה בקרבנו, נבנה הבניין העדין, האצילי והעמוק הזה.

אי אפשר לתאר את עומק הקשר ועומק האהבה הנבנים בדרך הזאת אחרי שנות נישואין רבות. כיוון שיסוד הקשר שבין האיש לאישה איננו קשר חיצוני, אלא יסוד באחדות האלוקית, בתכונה האחדותית האידיאלית שטבועה בהם, הקשר והאהבה שיוצאים אל הפועל עם השנים הם לאין ערוך גדולים יותר מכל החלומות ומכל הדמיונות שבני הזוג חלמו עליהם בזמן חתונתם, וגם המשברים היציבים בדרך ובאי-ההסכמה בכל מיני נושאים, הינם שותפים בהתבררותה והכיפופתה של מדרגה עמוקה וגדולה זו, בקשר ובאהבה שביניהם.

כך הופכים האיש והאישה להיות תבנית לבניין של טהרה, אצילות ואהבה, שהיא הביטוי של קידוש השם היותר עמוק שמופיע בתוך החיים שלנו, כפי שעוד נרחיב לבאר את הדברים בעזרת ד' בהמשך.

שכינה ביניהם

שכינה ביניהם

15 האם ניתן לבנות ולהוציא אל הפועל את תכונת האחדות, את הקשר האידיאלי, האצילי והעדין שבין האיש לאישה רק מתוך הסכמה? האם הקשר העמוק הזה שבין האיש לאישה תלוי בתנאי כלשהו? וכי הוא תלוי בהסכמה על כל דבר ודבר?

שכינה ביניהם

שכינה ביניהם